

**TIBBIYOT YO'NALISHI TALABALARINING INGLIZ TILIDAGI GRAMMATIK VA
LESIK KOMPETENSIYALARINI MOODLE LMS PLATFORMASI ORQALI
RIVOJLANTIRISH**

Jonzaqova Nigora Nizamiddin qizi

nigorajonzoqova@gmail.com

Annotatsiya: *Dunyo miqyosida eng keng qo'llaniladigan o'quv boshqaruv tizimlaridan biri Moodle hisoblanadi. Ushbu tadqiqot tibbiyot yo'nalishi talabalarining ingliz tilini chet tili sifatida o'rganishdagi (EFL) munosabati va ularning grammatik hamda leksik kompetensiyalariga Moodle platformasidagi interaktiv o'quv mashqlari qanday ta'sir qilishini o'rganadi. Tadqiqotda 32 nafar bakalavriat talabasi ishtirok etdi. Moodle orqali interaktiv mashqlarni bajarish orqali tajribaviy guruhning o'quv faoliyati va uning ta'sirini tahlil qilish uchun eksperimental tadqiqot dizayni qo'llanildi. Talabalar o'quv ko'nikmalari va darsga bo'lgan munosabatlarini baholash uchun oldindan va keyin testlar o'tkazildi. SPSS dasturi yordamida ma'lumotlar tahlil qilindi. Natijalar eksperimental guruhda grammatik aniqlik, leksik bilimlar, o'qish tushunishi va yozma ko'nikmalar sohasida sezilarli yaxshilanishlarni ko'rsatdi. Biroq, og'zaki va tinglash ko'nikmalarida sezilarli farq kuzatilmadi. Ushbu tadqiqot Moodle LMS platformasining tibbiyot yo'nalishi talabalarining ingliz tilidagi grammatik va leksik kompetensiyalarini rivojlantirishda samarali vosita ekanligini ko'rsatadi, bu esa ularning professional kommunikatsiya ko'nikmalarini qo'llash imkoniyatini oshiradi.*

Kalit so'zlar: *Moodle; LMS; EFL; grammatik kompetensiya; leksik kompetensiya; tibbiyot yo'nalishi talabalar*

KIRISH

Ushbu tadqiqot Moodle platformasidagi interaktiv mashqlar tibbiyot yo'nalishi talabalarining ingliz tilidagi grammatik va leksik kompetensiyalariga ta'sirini o'rganadi. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining (AKT) rivojlanishi ta'lim jarayonlariga, xususan, til o'qitishga sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. An'anaviy, o'qituvchi markazida bo'lgan metodlar, hatto tibbiyot sohasida ham, talabalar faoliyatini cheklaydi va haqiqiy muloqot imkoniyatlarini kamaytiradi.

Tibbiyot yo'nalishi talabalar uchun ingliz tilini bilish ilmiy maqolalarni tushunish, xalqaro hamkasblar bilan muloqot qilish va konferensiyalarda ishtirok etish uchun muhimdir. Biroq, an'anaviy ma'ruza usullari va cheklangan muloqot imkoniyatlari grammatika va leksika rivojlanishini cheklaydi. Moodle kabi LMS platformasini qo'llash interaktiv vazifalar, tezkor fikr-mulohazalar va mustaqil o'rganish imkoniyatlarini taqdim etadi, bu esa talabalar uchun samarali vosita hisoblanadi.

Ingliz tili kompetensiyasi tibbiyot yo'nalishi talabalar uchun muhim bo'lsa-da, LMS platformalarining grammatika va leksik kompetensiyalarni rivojlantirishdagi

samaradorligi kam o'rganilgan. Ushbu tadqiqot quyidagilarni aniqlashni maqsad qilgan:

Moodle platformasidagi interaktiv mashqlar tibbiyot yo'nalishi talabalarning grammatik va leksik kompetensiyalariga qanday ta'sir qiladi.

Moodle LMSdan foydalanish talabalar ingliz tilini o'rganishga bo'lgan munosabatlariga qanday ta'sir ko'rsatadi.

Gipotizalar:

H1: Eksperimental guruhning oldindan va keyin o'tkazilgan testlari o'rtasida grammatik va leksik kompetensiyalarda sezilarli farq yo'q.

H2: Nazorat guruhi talabalarining grammatik va leksik ko'nikmalarida sezilarli o'zgarish yo'q.

H3: Eksperimental va nazorat guruhlarining keyingi test natijalari o'rtasida grammatik va leksik kompetensiyalarda sezilarli farq yo'q.

H4: Ikkala guruh talabalari ingliz tilini o'rganishga bo'lgan munosabatlarida sezilarli o'zgarish yo'q.

LMSlar, xususan Moodle, talabalar uchun moslashuvchan va talaba markazida bo'lgan muhitni yaratadi. Onlayn o'quv platformalari talabalarga resurslardan istalgan vaqtda foydalanish, mashqlarni bajarish va tezkor fikr-mulohazalar olish imkonini beradi, bu esa tibbiyot yo'nalishi talabalari uchun juda muhimdir. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, interaktiv mashqlar leksik bilimlarni saqlash, grammatik aniqlik, o'qish tushinishi va yozma ko'nikmalarni yaxshilaydi.

Tibbiyot kontekstida talabalar ilmiy maqolalarni o'qish, hisobotlar yozish va tibbiy ma'lumotlarni aniq yetkazish uchun til ko'nikmalariga ega bo'lishlari kerak. LMS platformalari takroriy mashq, hamkorlikda o'rganish va tezkor fikr-mulohazalarni taqdim etadi, bu esa an'anaviy ma'ruza usullarida mavjud emas. Oldingi tadqiqotlar Moodle talabalar mustaqilligi, faolligi va motivatsiyasini oshirishini ko'rsatadi, bu esa murakkab tibbiy leksik va grammatik tuzilmalarni o'zlashtirishda muhimdir.

Materiallar va metodlar

Dizayn, ishtirokchilar va jarayonlar

Tadqiqotda eksperimental (Moodle ishlatilgan) va nazorat (an'anaviy ma'ruza) guruhleri ishlatilgan. 32 nafar tibbiyot yo'nalishi talabalari tadqiqotda qatnashdi, har bir guruhda 16 nafar talabalar bor edi. Tajriba bir akademik semester davomida (15 hafta) o'tkazildi. Grammar va leksik kompetensiyalar oldindan va keyin testlar orqali baholandi.

Ma'lumotlarni yig'ish

Yutuq testi: Grammatika, leksika, o'qish, yozish, tinglash va og'zaki ko'nikmalarni baholash uchun 100 ta savoldan iborat ko'p variantli test ishlab chiqildi. Test ekspertlar tomonidan tasdiqlangan va pilot sinovdan o'tkazilgan.

So'rovnoma:

Talabalar ingliz tilini o'rganish, Moodle ishlatish va interaktiv mashqlarga munosabatlarini baholash uchun besh ballik Likert shkalasi asosida so'rovnoma

to'ldirdi. So'rovnoma demografik ma'lumotlarni, til o'rganishga bo'lgan qarashlarni va Moodle mashqlariga munosabatni o'z ichiga oladi.

Natijalar va muhokama

Grammatika va leksika: Eksperimental guruhda grammatika aniqligi va leksik bilimlar sezilarli darajada oshdi. Nazorat guruhida faqat yengil o'zgarishlar kuzatildi.

O'qish va yozish: Post-test natijalari eksperimental guruhning o'qish tushunishi va yozma ko'nikmalarida yaxshilanishni ko'rsatdi, bu Moodle mashqlarining mazmunni chuqurroq o'zlashtirishga yordam berishini ko'rsatadi.

Og'zaki va tinglash ko'nikmalari: Og'zaki va tinglash ko'nikmalarida sezilarli farq kuzatilmadi, bu onlayn mashqlarda jonli muloqot imkoniyati cheklanganligi bilan izohlanadi.

Talabalar munosabati: Eksperimental guruh Moodlega nisbatan ijobiy munosabat bildirdi, motivatsiya va faollik oshgan. Nazorat guruhida esa an'anaviy ma'ruza usullari sababli munosabatlarda sezilarli o'zgarish kuzatilmadi.

Statistik tahlil: Wilks' Lambda, Pearson korrelyatsiya va Sidak post-hoc testlari eksperimental guruh grammatik, leksik, o'qish va yozma ko'nikmalar bo'yicha nazorat guruhiga nisbatan sezilarli yaxshilanishga erishganligini tasdiqladi.

Tadqiqot Moodle LMS platformasining tibbiyot yo'nalishi talabalarining grammatik va leksik kompetensiyalarini rivojlantirishda samarali ekanligini ko'rsatadi. O'qituvchilar interaktiv onlayn mashqlar, leksik mashqlar va grammatik drill-larni darsga integratsiya qilishi tavsiya etiladi. O'quv dasturini ishlab chiquvchilar asynchronous va hamkorlikdagi LMS imkoniyatlarini qo'llash orqali mustaqil o'rganishni rag'batlantirishi kerak. Ta'lim siyosatini belgilovchilar esa LMSni kengroq joriy etish orqali tibbiyot yo'nalishi talabalarning ingliz tilini rivojlantirishda yordam berishi mumkin.

Xulosa

Tadqiqot natijalari Moodle platformasi orqali interaktiv mashqlar tibbiyot yo'nalishi talabalarning grammatik va leksik kompetensiyalarini, o'qish va yozish ko'nikmalarini sezilarli darajada yaxshilashini ko'rsatdi. Moodle talabalarda motivatsiya va faollikni oshiradi. Og'zaki va tinglash ko'nikmalari uchun qo'shimcha muloqot strategiyalari zarur bo'lsa-da, Moodle platformasi til o'rganishni samarali va interaktiv qilish imkoniyatini beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YHATI:

1. Acar, A., & Kayaoglu, M. N. (2020). MOODLE as a Potential Tool for Language Education under the Shadow of COVID 19. Eurasian Journal of Educational Research, Issue 90. DOI: 10.14689/ejer.2020.90.

2. Rassul, T. H., & Wali, H. A. (2023). The EFL Learners' Attitudes Towards Using Moodle as an LMS for Learning English Language. Journal of Language Studies, 4(1), 70-84. DOI: 10.25130/jls.4.1.4

3. Vuong, N. H. A. (yil ko'rsatilmagan). MOODLE as a Potential Online Platform Used in the Flipped Classrooms in the Vietnamese EFL Teaching Context. *European Journal of Education Studies*.
4. Jemadi, F. (2021). The Implementation of Moodle in Online Learning during COVID 19 Pandemic: EFL Undergraduate Students' Perception. *ICHELAC 2021 Proceedings*. DOI: 10.4108/eai.30-7-2021.2313600
5. Horváthová, B. (2022). Implementation of the Moodle System Into EFL Classes. *GIST – Education and Learning Research Journal*.
6. Ghina, N. N., Mustofa, M., & Awaliyah, M. (yil ko'rsatilmagan). The Role of Technology: MOODLE as a Learning Tool and Its Impact on the Students' Learning. *ELT Lectura*. DOI: 10.31849/elt-lectura.v9i2.9916
7. Masitoh, F., Fitriyah, I., & Mumtaza, I. Kh. (2021). EFL Teachers' Perceived Efficacy of Digital Platforms in Varied Online English Classes in a Higher Education. *Journal of Languages and Language Teaching*.
8. Sarnou, H., & Sarnou, D. (2021). Investigating the EFL Courses Shift into Moodle during the Pandemic of COVID 19: The Case of MA Language and Communication at Mostaganem University. *Arab World English Journal (AWEJ)*, Special Issue on Covid 19 Challenges. DOI: 10.24093/awej/covid.26
9. "Overcoming challenges: Indonesian EFL teachers' strategies for using Moodle in high schools" (2024). *Social Sciences & Humanities Open*, Volume 10, Article 101175. DOI: 10.1016/j.ssaho.2024.101175
10. Al Naabi, I. (2023). Exploring Moodle Usage in Higher Education in the Post pandemic Era: An Activity theoretical Investigation of Systemic Contradictions. *International Journal of Learning, Teaching and Educational Research*. DOI: 10.26803/ijlter.22.10.11